

20.12x17.92	1	4	עמוד	יהדות באהבה	22/07/2022	82556243-5
בנימין זאב הרצל - בהקשר לצינון - 80790						

"רצוננו להיות נאמנים לעצמנו,

ורק אז תהיה נאמנותנו לאחרים אמינה הרבה יותר".
לרגל כ' תמוז, אזכרת חוזה המדינה בנימין זאב הרצל ז"ל

איש הפלאים

תמונה מתוך ויקיפדיה

ספר קומיקס מיוחד 'הרצל - אם תרצו אין זו אגדה', המיועד לילדים גדולים ואף לבוגרים, מגולל בקצרה את סיפורו של חוזה מדינת היהודים - בנימין זאב הרצל על תלאותיו, ייסוריו, לבטיו, משבריו ותקוותו הבלתי מתפשרת לעורר לתחייה את העם היהודי לשוב לארצו ולמולדתו. כאשר בנו הקטן היה מבקש בכל פעם שאספר לו עוד פרק מן הספר, מצאתי את עצמי לא פעם נשבר עד דמעות כשעוד ועוד דלתות נסגרו בפניו של הרצל. וכפי שכתב בעצמו: "אך התקפותיהם של מתנגדי היהודים מעוררים בי הרהורים קשים. הריני שואל את עצמי אם באיזו אומה שהיא אפשר היה כי אנשים המבקשים לעשות משהו

דווקא בימי הבחירות האלה, בהם נדמה כי יש חלקים מהעם המשילים מעליהם אט אט את החזון הציוני במובנו השורשי-יהודי, ראוי לשוב אל חזונו של הרצל.

למען עמם יהיו נתקפים כדרך שעלה לי".

באחד הקטעים בספר בהם מנסה הרצל להסביר ליהודים משכילים במסיבה בווינה על חזונו בדבר מדינה ליהודים, סונט בו הסופר היהודי-גרמני סטפן צוייג שנכח במקום, במילים: "למה שנעזוב לפלשתינה? לא חסר לנו פה דבר. מה יש לנו לחפש שם? שפתנו הינה השפה הגרמנית, לא עברית. אל תפריד את עצמך מהעולם הגרמני. כל יום אנו אוהבים אותו יותר". באותה מסיבה נכח גם הפסיכולוג היהודי הנודע זיגמונד פרויד שאמר להרצל: "בני, אנו נהנים מכל הזכויות של אוסטריה, איני חושב שהאנטישמיות תצמצם מעבר למה שיש היום". וצוייג, מתריס שוב לעומת הרצל: "היהודים חדלו מלהיות עם. זה נגמר!" והרצל, שלא נשאר חייב, שואל רטורית לפני שיוצא בטריקת דלת: "אז מדוע אנו מתפללים ואומרים בכל

שנה: לשנה הבאה בירושלים הבנויה?"
ומרים בכל שנה: לשנה הבאה בירושלים הבנויה?"

"ניטל אור חי"

והנה, אותו סטפן צוייג מתאר במילים הבאות את יום פטירתו של הרצל: "יום מיוחד במינו היה היום ההוא... בבית העלמין נשתררה מהומה. רבים פרצו פתאום אל ארונו, בוכים, צועקים, מקוננים מתוך ייאוש פראי שהתפוצץ. והקולות הפכו לזעקות, לשאגות, הסדר הופר על ידי יגון קמאי, אקסטטי שלא ראיתי כמותו מעולם בשעת קבורה, ולא שבתו לראות. על פי הכאב האדיר הזה, שפרץ בינוקים סוערים ממעמקי נפשם

של עם-המיליונים, ניתן להעריך לראשונה כמה להט ותקווה הטיל לעולם אדם יחיד ובודד זה בכוח מחשבתו..." (סטפן צוייג, עולם האתמול עמ' 135).
גם דוד בן-גוריון מתאר את זיכרונותיו מאותו יום: "בקיץ 1904 נדהמה עיירתנו מבשורת איוב: מת הרצל. קשה לתאר ששים ושש שנה אחרי האסון מה היתה המהלומה הזאת בשבילנו [...] אני הייתי מדוכא עד היסוד - כאילו חשך עליו עולמי וניטל אור חי". "לא יקום עוד איש נפלא כזה, המאחד בקרבו את גבורת המכבי עם מזימות דוד, אומץ לב רבי עקיבא המת ב'אחד' וענוות הלל, את יפי רבי יהודה הנשיא ואהבת אש של רבי יהודה הלוי. רק פעם במשך אלפי שנים יוולד איש פלאים כזה!" (דוד בן-גוריון, זכרונות, עמ' 14-15).

זהות ישנה-חדשה

דמות הפלאים של הרצל עשתה רושם רב גם על ההנהגה התורנית בעולם היהודי, וכפי שהביא בהרחבה הרב משה נחמני בספרו "לב האומה". מתוך הדברים נדלה רק את דבריו של הרב ריינס, מנהיג תנועת המזרחי, שהיה מבוגר מהרצל בכעשרים וחמש שנים ועמד איתו בקשר אישי:

"סהדי במרומים כי מיתתו של מנהיגנו פעלה עלי רושם מדכא ותפיל אותי על ערש דודי, ויבכו כל אנשי הלבב בישראל, ויבכו גם כל אנשי הדעת אשר בתבל כולה. אולם אין להשביט את העבודה עקב האסון הגדול, ונאלו האומרים כי במות המנהיג הגדול ובטלה העבודה ובטלה התנועה כולה. הציונות היא הכרח היסטורי, לא הרצל הוליד אותה אלא היא הולידה את הרצל ועשתה אותו למה שהיה... הרצל הוציא את הרעיון מתרדמתו ונפח בו חיים, שיימשכו גם אחרי מותו..." (הרב ריינס, איש המאורות, עמ' 239, מובא בספר לב האומה עמ' 190).

דווקא בימי הבחירות האלה, בהם נדמה כי יש חלקים מהעם המשילים מעליהם אט אט את החזון הציוני במובנו השורשי-יהודי, ראוי לשוב אל חזונו של הרצל. אין תקווה לחזון קוסמופוליטי המנותק מארץ או משרשים, ובלשונו של הרצל: "אינו רוצים להיות קוסמופוליטיים, נטולי זהות, אלא להפק, רצוננו לעמוד על לאומיותנו בעצם הרגע שבו אנו מנכסים לעצמנו את העקרונות הנעלים של האנושיות... רצוננו להיות נאמנים לעצמנו, ורק אז תהיה נאמנותנו לאחרים אמינה הרבה יותר". (די ולט 1899). לא פחות משהשכיל הרצל לראות בארץ המובטחת ארץ ישנה-חדשה ('אלטנלינד'), השכיל לראות גם בזהות היהודית - זהות ישנה-חדשה.